

ANKARA ERMAN ILICAK FEN
LİSESİ

MESLEK, ILGI, DEĞER VE YETENEK

VELİ SUNUMU

GÜNDEM

PSİKOLOJİK DANIŞMAN
GÜLDEN BÜYÜKTEPE KAVAL

- Meslek Seçimi Nedir?
- Holland'ın Temel Varsayımları
- Meslek Gelişim Süreci
- İlgiler
- Yetenekler
- Değerler
- Kariyer Yaşam Boyu
- Veliler Olarak Neler Yapabiliriz?

MESLEK SEÇİMİ NEDİR?

- Meslek, Bir kimsenin hayatını kazanmak için yaptığı ,kuralları toplum tarafından belirlenmiş, belli bir eğitimle kazanılan bilgi ve becerilere dayalı faaliyetler bütünüdür. Meslek, bireyin kendini ve yeteneklerini geliştirme, gerçekleştirme yoludur. Meslek, bireyin kişilik özelliklerini, ideallerini, hayat görüşünü, değerlerini belirler.

MESLEK Mİ İŞ Mİ?

Belli bir eğitimle kazanılan bilgi ve becerilere dayalı faaliyetler meslek kapsamına girer.

“Sevdiğiniz bir işi meslek edinirseniz, hayatta bir gün dahi olsa işte çalışmış olmazsınız. Ben hayatta bir gün dahi işte çalışmadım. Çalışmalarımın tümü sadece keyif ve mutluluktan ibaretti. (Edison)”

HOLLAND'IN TEMEL VARSAYIMLARI

Bir çok insan benzerlikleri dikkate alındığında 6 kişilik tipinden birine yerleştirilebilir. Bu tiplerin karşılığı altı tür çevresel model vardır. Bunlar ; Gerçekçi, Araştırmacı, Artistik, Sosyal, Girişimci ve Gelenekçi tiplerdir. İnsanlar sahip oldukları beceri, yetenek, tutum ve değerleri kullanmalarına olanak sağlayan çevreleri ararlar. İnsan davranışını kişilik türü ve çevrenin özellikleri arasındaki etkileşimin sonucu belirler.

GERÇEKÇİ TIP

Topluluk içinde kendini sıkılğan olarak tanımlar.

derin ilişki kurmaz ya da insanlarla ilgili etkinliklere çok yakın değildir.

-Dobra dobra konuşur, nezaket kurallarından sıkılır. Yaşamı araç-gereçlerle 'haşırneşir' şekilde geçer. Somut şeyleri onarmaktan hoşlanır.

-Oturaklı ve durağan bir yapıya sahiptir. Parasını dikkatli harcar, insanlarla çok vakit geçirmeyi sevmezler.

-Gerçekçi tip-çevre en çok Aydın tip-çevre ile uyumudur. Bunlar elektrikle, mekanikle ilgili şeyleri tamir etmekten, teknik resim ile ilgili ders almaktan ve açık havada çalışmaktan zevk alırlar .Matematik yeteneği en belirgin yeteneğidir. Nesnelerin boşlukta döndürüldüğü zaman alabilecekleri şekilleri zihinde canlandırabilirler. Matematik ,geometri ve fen bilimleri dersleri ilgilerini çeker ve bu derslerde başarılıdırlar.

ARAŐTIRICI-AYDIN TİP

İŐlerini sistemli yapmak ister ; her Őeyi ince eleyip sık dokur.

Her Őeyi ayrıntılı biçimde incelemeye alışmıŐtır. İhtiyatlı bir insandır. Zor karar

verir, dűŐünce yapısı eleŐtirel, sorgulayıcı ve bağımsızdır. Öğrenme

meraklısıdır. İçedönüktür. İç dünyasını incelemeye önem verir. En küçük ayrıntılara bile

çok dikkat eder. Duygu ve dűŐüncelerini diğer insanlara açmaktan çok hoşlanmaz. Aydın tip ; özellikle fizik, kimya, biyoloji ve matematik gibi bilimlere ilgi duyarlar, bilimsel dergiler okurlar. Sayısal yetenekte başarılıdırlar. Aydın tipler doktorluk, eczacılık, biyologluk gibi mesleklere yönelirler.

ARTİSTİK TİP

Artistik tip en çok sosyal tipe yakındır İnsanların daha zengin duygular yaşamaları için, daha özgür olmalarını arzu ederler. Müzik, tiyatro, edebiyat, dil ilgili ve yetenekli oldukları alanlardır. Edebiyatçılar çevirmenler bu kişilik özelliklerine sahiptir. Düzensizdir ve düzensizliği ile insanları şaşırtır. Çok duygusaldır, nazik ve ince ruhludur. İdealisttir. İçinden kendisini dizginlemeden davranır; özgürlüğüne düşkündür ve geleneksel davranmayı sevmez. İç dünyasını anlamaya büyük önem verir. Sürekli orijinal olmaya çalışır.

SOSYAL TİP

Toplum içinde sözü

geçer; işbirliğine açıktır, nazik ve ince düşüncelidir. Arkadaş canlısıdır; paylaşımcı, yardım severdir. İnsanların duygularına, onların mutluluklarına karşı duyarlıdır. İkna edebilir; toplum yaşamında sorumluluğa önem verir, insanlarla olmaktan hoşlanır. İnsanları kırmadan onlara sorumluluklarını hatırlatma becerisi gösterir. Sosyal tip en çok Girişimci çevreye yakındır. Toplumla insanlarla ilgilenmekten, onları eğitmekten zevk alırlar. Sosyal bilimle ilgilenirler. Sözel yeteneğe sahiptirler. İnsanlara yardımcı olmak için çeşitli yerlerde gönüllü olarak çalışırlar. Bu tip insanlar hukukçu, öğretmen, politikacı, psikologluk gibi sosyal meslekleri seçebilmelidirler. Sosyal bilgiler, tarih, coğrafya gibi dersler ilgilerini çeker.

GİRİŞİMCİ TİP

Paraya önem veren, gözü pek, hırslı, gözü yükseklerdedir.

İnsanlarla tartışıp onları belirli bir konuya sevk etmekten hoşlanır. İnsanlarla birlikte olmaktan hoşlanır; ortamda egemen olmayı sever; enerjiktir .İlgi ve dikkat çekici olmaktan hoşlanır; içinden geldiği gibi davranır. Kendinden emindir ve konuşmayı sever. Girişimci tip en çok Gelenekçi tipe yakındır. İnsanlarla birlikte olmak isterler ve onların daha iyi koşullarda yaşamalarını isterler. Liderlik özelliğine sahiptirler. İnsanlarla etkileyici biçimde konuşabilirler.

Ticaret ve ikna ilgileri yüksektir. Matematikten de hoşlanırlar. Düzenli olmayı severler .Avukatlar, satış ve pazarlamacılar, yöneticiler, işletmeciler, radyo televizyon sunucuları bu tiplere uygun özellikleri sergilerler.

GELENEKÇİ TİP

Toplumda alışagelmiş davranış biçimlerine uygun yaşamayı severler. Kurallara çok düşkündürler; boşa zaman harcamak istemez, esnek değildir. Gerçek düzenli tutmayı sever; ısrarlı ve sebatkardır. Sakin durgun bir yaratılışı vardır .Hayal gücü dardır. Gelenekçi tip en çok Girişimci tipe benzer. Bu kişiler dört işleme dayalı hesaplamalarda başarılıdırlar, son derece düzenli olmaktan, büro işlerinden hoşlanırlar. Duygularını anlatmaz ya da istediğini tam olarak söylemekten çekinir .Gelenekçi tipler, muhasebe, maliye ve sekreterlik işlerinden hoşlanırlar.

MESLEK SEÇİMİ BİR SÜREÇTİR

Bireyde çocuklukta bir meslek fikrinin oluşmaya başlamasından itibaren, Yetişkinlikte bir meslek sahibi oluncaya kadar geçen gelişim sürecini kapsar. Yani, meslek seçimi bir anda verilen bir karar değil, meslek gelişim süreci içinde biçimlenip ortaya çıkmaktadır.

Mesleki Gelişim Süreci 5 Aşamada Yaşanır(Isaacson)

1-Uyanış ve farkında olma:(5-12 Yaş) Çocuk, çevredeki insanların farklı uğraşları olduğunu, çeşitli meslekler olduğunu görmeye ve anlamaya başlar.

2-Meslekleri keşfetme: (12-15 Yaş) Çocuk bu dönemde kişilerin ve mesleklerin ortak ve farklı yönleri hakkında bilgi sahibi olmaya başlar.

3-Karar verme: (15-18 Yaş) Genç kendisi ve meslekler hakkında edindiği bilgileri eşleştirmeye ve geleceğine ilişkin idealler oluşturmaya başlar.

4-Hazırlık:(18-23 Yaş) Genç seçtiği alan, okul ve yaptığı etkinliklerle mesleğe hazırlanır.

5-İşe yerleşme: Bireyin iş dünyasında yerini alarak çalışmaya başladığı dönemdir.

İLGİLER

İPUCU: Yetenek
ilginin olduđu
yerde

Bir kimse herhangi bir zorlama olmadığı,
Kendisine bir ödül vaat edilmediđi halde kendiliđinden bazı faaliyetlere
girişiyor ve bundan doyum sağlıyorsa bu kimsenin o faaliyete karşı ilgisinin
olduđu söylenebilir. Bireyin seçme özgürlüğü olduđu durumlarda gerçek
ilgiyi
saptama olasılığı daha yüksektir. Bir kimse önünde çeşitli faaliyet imkanları
olduđu halde hep belli bir faaliyet türüne yöneliyorsa o faaliyete alanına ilgisi
var demektir.

Bir kimsenin ilgi duyduğu faaliyet alanı genellikle; onun yetenekli olduğu alandadır.

Bir bakıma yetenekleri kullanmaktan ve onları geliştirmekten duyulan zevktir.

Meslek psikologları çok çeşitli ilgi alanları tanımlamışlardır.

İnsan ancak yetenekli olduğu alanda başarılı çalışmalar yapabilir.

YETENEKLER

Yetenek bir kimsenin bir alandaki yeteneğinin yani öğrenme gücünün tanınmasının en kolay ve bilinen yolu o güne kadar o alanda yaptığı çalışmalarda elde ettiği başarıdır. Yetenek; öğrenme gücü, belli bir eğitimden yararlanabilme gücü olarak tanımlanabilir. Yapılan işlerin karmaşıklık düzeyi arttıkça gerektirdiği yetenek düzeyi de artar. Örneğin, ilkokulda başarılı olabilmek için orta düzeyde bir genel akademik yetenek yeterli olabilirken, ortaokulda ya da lisede başarılı olabilmek için daha üst düzeyde yetenek gereklidir. Genel öğrenme gücü ya da genel yetenek yanında pek çok özel yetenekler de vardır. Bir kimse kelimelerle ifade edilen kavramları kolaylıkla öğrenebilir ve bununla akıl yürütebilirken bir başkası için bu sayılarla ilgili kavramları anlama ve o akılla bakmasıdır. Kimimiz tek bir alanda başarılı olabilirken bazılarımız da birkaç alanda başarılı olabilmektedir.

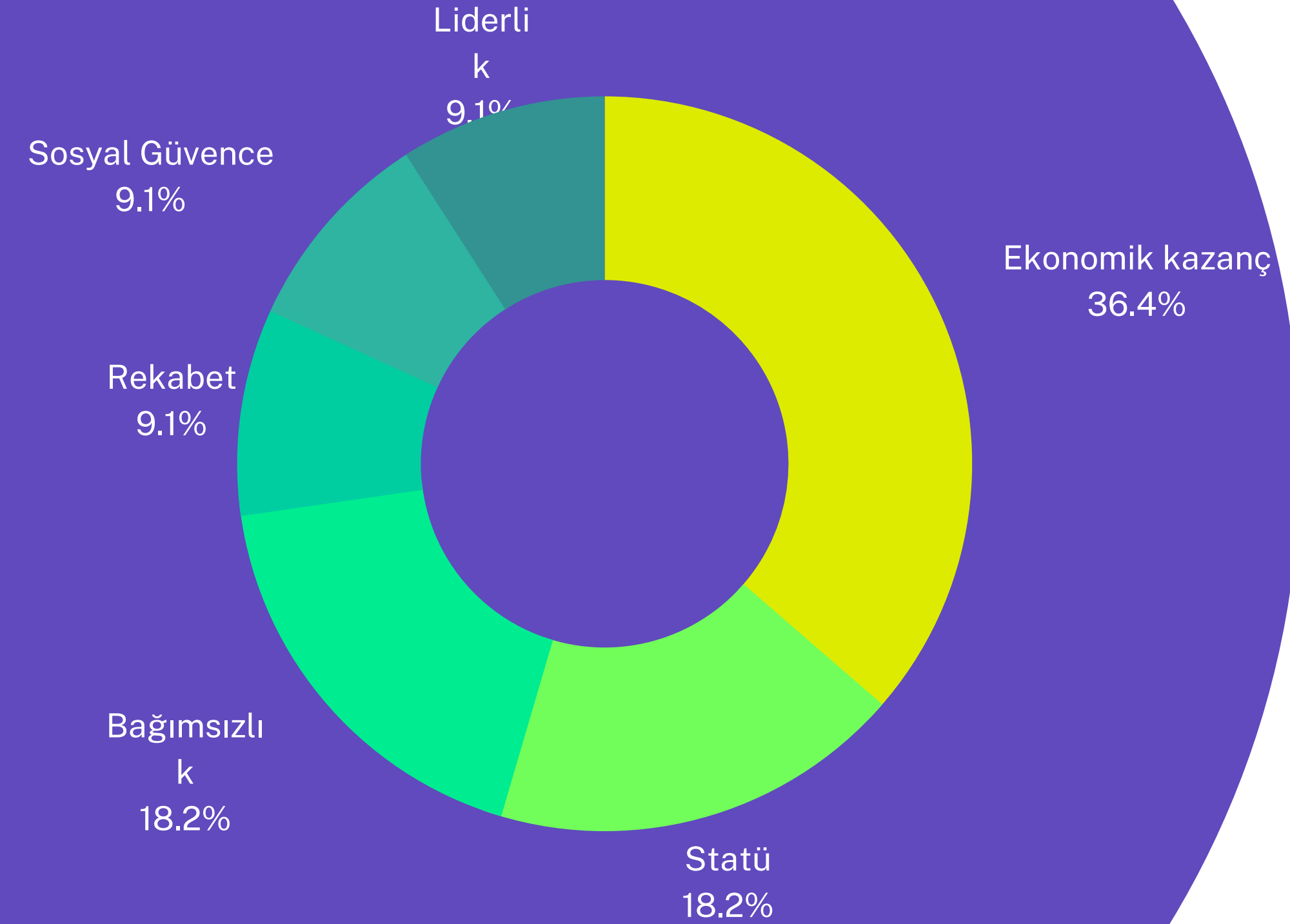
BAŞLICA YETENEK ALANLARI

Genel akademik yetenek, sözel yetenek, sayısal yetenek ve şekil-uzay ilişkileri yeteneği olmak üzere üç tür yeteneği içeren bir kavramdır. Her yükseköğretim programındaki başarıda bu üç yetenek de gerekli olmakla birlikte bazı yükseköğretim programlarındaki başarıda bunlardan biri veya ikisi daha fazla rol oynamaktadır.

DEĞERLER

Bir kimsenin "Ben ne için çalışıyorum" , "Mesleğimden, hayattan ne bekliyorum" gibi sorulara verdiği cevaplar o kişinin meslek değerini yansıtır. Bu cevaplar "Yeteneklerimi geliştirmek için" , "Sevdiğim faaliyetleri yapıp mutlu olmak için" ya da "Çok para kazanıp zengin olmak için"... vb. olabilir. Değerlerini yakından tanıyan bir kimse, bunlara uygun iş ve pozisyonları kolaylıkla bulabileceği mesleklere yönelebilir ve eğitimi sırasında kendini o pozisyonların gereklerine göre yetiştirebilir.

Tüm bu faktörlerin yanı sıra meslek seçimini etkileyen başka unsurlar da bulunmaktadır. Bunlar ailenin bakış açısı, sosyoekonomik düzey, kişilik özellikleri, ülke konjonktürü, benlik algısı, cinsiyet rolleri, sosyal medya...olarak özetlenebilir. Bu örnekler artırılabilir.

KARIYER YAŞAM BOYU

Meslek seçim süreçlerinin farkında olmak

Meslek seçimi salt 12. sınıfta verilen bir karar değil

Bu süreçleri sağlıklı bir biçimde geçirmek

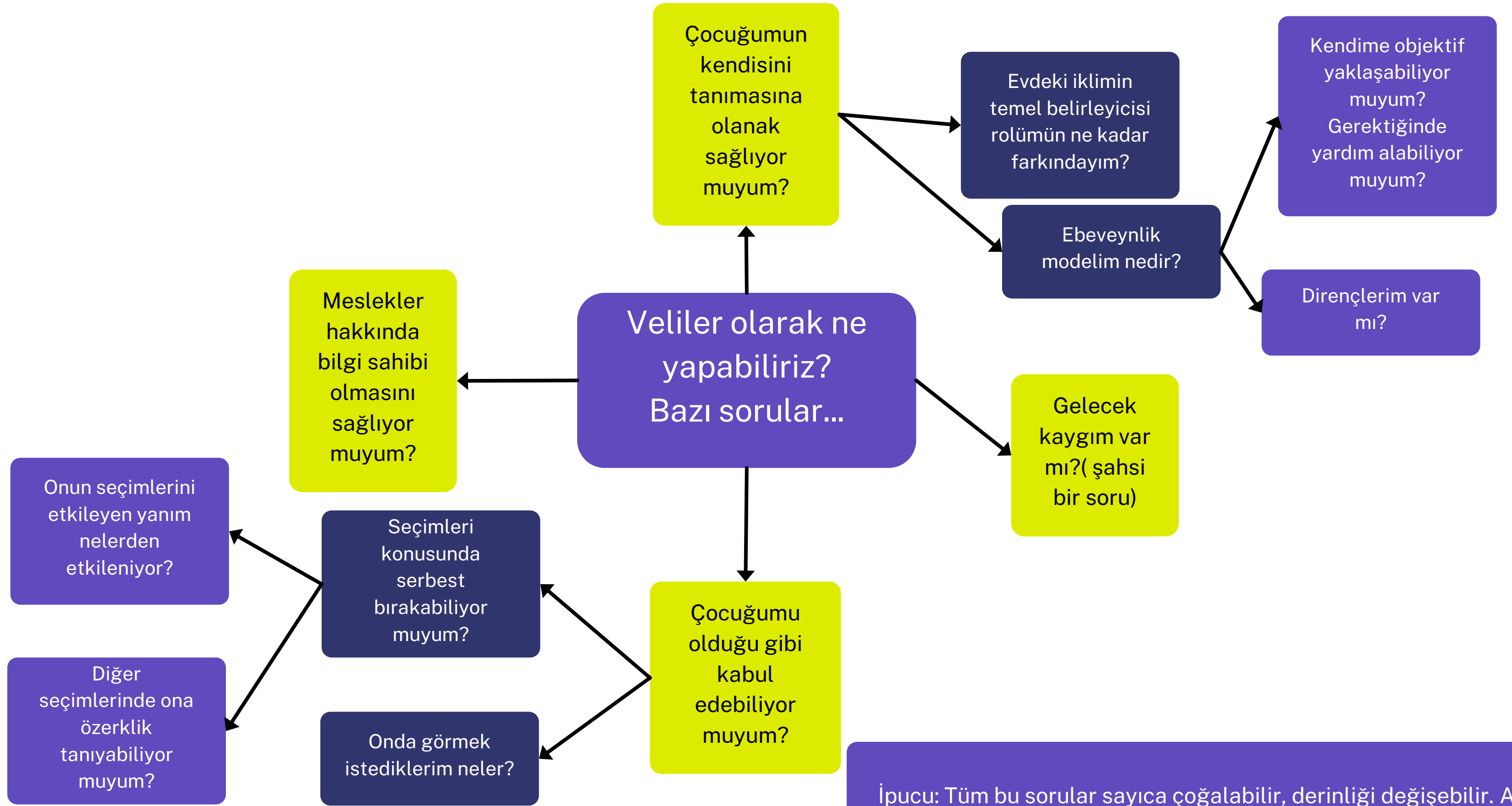
Her dönemin kendi içinde ödevleri var, bunları yerine getirebiliyor mu?

Kendini tanımaya, geliştirmeye, gerektiğinde değiştirmeye istekli olmak

Hayat bazen niyet ettiğimiz gibi gitmeyebilir. Psikolojik sağlamlığı nasıl?

Seçimlerinden yana mutlu bir hayat sürdürmek

Özsaygı: doyumunu yüksek bir yaşam sürdürmek

İpucu: Tüm bu sorular sayıca çoğalabilir, derinliği değişebilir. Aslına bakarsanız günün sonunda iş yine kendimizi tanımaktan geçiyor...